

Βρυξέλλες, 16 Νοεμβρίου 2022
(OR. en)

13070/22

Διοργανικός φάκελος:
2008/0140(CNS)

SOC 537
ANTIDISCRIM 102
MI 700
JAI 1259
FREMP 196

ΕΚΘΕΣΗ

Αποστολέας: Προεδρία

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων/Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 13067/22

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 11531/08 - COM(2008) 426 final

Θέμα: Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού
– Έκθεση προόδου

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 2 Ιουλίου 2008 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου με την οποία επιδιώκεται να επεκταθεί σε τομείς πέραν της απασχόλησης η προστασία από τις διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Η προτεινόμενη οριζόντια οδηγία περί ίσης μεταχείρισης, που συμπληρώνει τη σχετική ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία¹, απαγορεύει τις διακρίσεις για τους προαναφερόμενους λόγους στους εξής τομείς: κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευση και πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης.

¹ Ιδίως οδηγίες 79/7/ΕΟΚ, 2000/43/ΕΚ, 2000/78/ΕΚ και 2004/113/ΕΚ του Συμβουλίου.

Στη μεγάλη πλειοψηφία τους, οι αντιπροσωπίες εξέφρασαν ικανοποίηση για την πρόταση κατ' αρχήν και πολλές μάλιστα συμφώνησαν με τον στόχο της να συμπληρωθεί το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο με την αντιμετώπιση και των τεσσάρων λόγων διακρίσεων μέσω οριζόντιας προσέγγισης.

Οι περισσότερες αντιπροσωπίες επιβεβαίωσαν τη σημασία της προαγωγής της ίσης μεταχείρισης ως κοινής αξίας στην ΕΕ. Αρκετές αντιπροσωπίες τόνισαν ειδικότερα τη σημασία της πρότασης στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ΣΗΕΔΑΑ). Ωστόσο, ορισμένες αντιπροσωπίες θα προτιμούσαν τη θέσπιση πιο φιλόδοξων διατάξεων όσον αφορά την αναπηρία.

Παρότι υπογραμμίζουν τη σημασία της καταπολέμησης των διακρίσεων, ορισμένες αντιπροσωπίες έχουν εκφράσει στο παρελθόν αμφιβολίες για την αναγκαιότητα της πρότασης της Επιτροπής, η οποία, κατά τη γνώμη τους, παραβιάζει την εθνική αρμοδιότητα σε ορισμένα ζητήματα και αντιβαίνει στις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Ορισμένες αντιπροσωπίες έχουν επίσης ζητήσει διευκρινίσεις και εκφράσει ανησυχίες όσον αφορά, ιδίως, την έλλειψη ασφάλειας δικαίου, την κατανομή αρμοδιοτήτων και τις πρακτικές, δημοσιονομικές και νομικές επιπτώσεις της πρότασης.

Δύο αντιπροσωπίες διατηρούν γενική επιφύλαξη ως προς την πρόταση αυτή καθαυτή.

Προς το παρόν, όλες οι αντιπροσωπίες διατηρούν γενικές επιφυλάξεις εξέτασης του κειμένου.

Οι ΤΣ και ΔΑ διατηρούν επιφυλάξεις κοινοβουλευτικής εξέτασης. Η Επιτροπή υποστηρίζει την αναζήτηση συμβιβαστικής λύσης, διατηρώντας παράλληλα στο παρόν στάδιο επιφύλαξη εξέτασης για τυχόν αλλαγές στην αρχική της πρόταση.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνωμοδότησε στις 2 Απριλίου 2009² σύμφωνα με τη διαδικασία διαβούλευσης. Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, την 1η Δεκεμβρίου 2009, η πρόταση εμπίπτει πλέον στο άρθρο 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνεπώς απαιτείται η επίτευξη ομοφωνίας στο Συμβούλιο, μετά την *έγκριση* του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

² Βλ. έγγρ. Α6-0149/2009. Η κα Alice Kuhnke (ΣΔ/Πράσινοι/Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία) ορίστηκε εισηγήτρια από το σημερινό Κοινοβούλιο.

II. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΣΕΧΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ

Σε συνέχεια των συζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν το 2021, οι οποίες επικεντρώθηκαν σε μεγάλο βαθμό στις διατάξεις περί αναπηρίας³, η Ομάδα «Κοινωνικά θέματα»⁴ συνέχισε την εξέταση του φακέλου βάσει καθοδηγητικού σημειώματος⁵ και νέας δέσμης προτάσεων διατύπωσης⁶ που υπέβαλε η τσεχική Προεδρία.

Στο καθοδηγητικό της σημείωμα, η Προεδρία κάλεσε τις αντιπροσωπίες να παρουσιάσουν τις απόψεις τους σχετικά με τις διατάξεις που περιέχονται στην τελευταία μορφή του κειμένου, οι οποίες παρέχουν στα κράτη μέλη το δικαίωμα να ζητούν προσωρινή εξαίρεση από την απαίτηση παροχής εύλογης διευκόλυνσης για τα άτομα με αναπηρία. Ειδικότερα, ζητήθηκε από τις αντιπροσωπίες να δηλώσουν αν θεωρούν τις διατάξεις αυτές συμβατές με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ΣΗΕΔΑΑ).

Επιπλέον, οι αντιπροσωπίες κλήθηκαν να αξιολογήσουν την ανάγκη για μια τέτοια εξαίρεση λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το σχέδιο οδηγίας περιλάμβανε ήδη έναν κανόνα βάσει του οποίου δεν είναι αναγκαίο να παρέχεται εύλογη διευκόλυνση αν συνεπάγεται αδικαιολόγητη ή δυσανάλογη επιβάρυνση.

³ Βλ. έγγρ. 9109/21 και 14046/21.

⁴ Οι συνεδριάσεις πραγματοποιήθηκαν στις 18 Ιουλίου και στις 30 Σεπτεμβρίου 2022.

⁵ Έγγρ. 10626/22.

⁶ Έγγρ. 12063/22.

Η σαφής πλειοψηφία των αντιπροσωπιών εξέφρασε την άποψη (σε ορισμένες περιπτώσεις, προκαταρκτική) ότι η προτεινόμενη εξαίρεση είναι αφενός ασυμβίβαστη με τη ΣΗΕΔΑΑ και αφετέρου περιττή. Ορισμένες αντιπροσωπίες τόνισαν επίσης ότι η διάταξη ως έχει, σύμφωνα με την οποία η εύλογη διευκόλυνση πρέπει να παρέχεται μόνον εφόσον δεν επιβάλλει δυσανάλογη επιβάρυνση, εμπεριέχει ήδη επαρκή διασφάλιση. Ορισμένες άλλες αντιπροσωπίες εξέφρασαν επίσης την προθυμία τους να συζητήσουν διάφορες επιλογές με σκοπό την εξεύρεση λύσης, καθώς απαιτείται ομοφωνία για την έγκριση της οδηγίας. Ωστόσο, ορισμένες άλλες αντιπροσωπίες υποστήριξαν πως πρέπει να εξεταστεί η ιδέα της προτεινόμενης εξαίρεσης, αναγνωρίζοντας παράλληλα την ανάγκη για περαιτέρω εργασίες ώστε να διασφαλιστεί η συμβατότητα μεταξύ της ΣΗΕΔΑΑ και της οδηγίας. Ορισμένες αντιπροσωπίες υιοθέτησαν επίσης ανοικτές θέσεις και τόνισαν θέματα όπως η ανάγκη ευελιξίας για τη διαχείριση της οικονομικής επιβάρυνσης που προκύπτει από τις διατάξεις περί αναπηρίας οι οποίες περιέχονται στην οδηγία και η ανάγκη οι εξαιρέσεις να είναι αυστηρά εξαιρετικού χαρακτήρα και χρονικά προσδιορισμένες, περιορισμένες και εστιασμένες.

Με βάση τη συζήτηση αυτή, η τσεχική Προεδρία υπέβαλε σειρά προτάσεων διατύπωσης που περιλάμβαναν τα παρακάτω κύρια στοιχεία:

- α) Η διάταξη που παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να ζητούν προσωρινή εξαίρεση από την υποχρέωση παροχής εύλογης διευκόλυνσης διαγράφηκε (άρθρο 15 παράγραφοι 1α-1γ).
- β) Προστέθηκε στο κείμενο προαιρετική πρόσθετη περίοδος μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο 2 ετών (δηλαδή 6 έτη συνολικά από την έναρξη ισχύος της πρότασης) για την υποχρέωση παροχής εύλογης διευκόλυνσης για τα άτομα με αναπηρία (άρθρο 15 παράγραφος 2).
- γ) Προστέθηκε επίσης στο κείμενο αιτιολογική σκέψη που εξηγεί το σκεπτικό για την πρόσθετη περίοδο μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο (αιτιολογική σκέψη 20γ).

Οι περισσότερες αντιπροσωπίες και ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής υποστήριξαν την αφαίρεση από το κείμενο της δυνατότητας να ζητηθεί προσωρινή εξαίρεση από την υποχρέωση παροχής εύλογης διευκόλυνσης. Οι περισσότερες αντιπροσωπίες υποστήριξαν επίσης (ή θα μπορούσαν να αποδεχθούν) την προτεινόμενη παράταση της προθεσμίας μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο για την υποχρέωση παροχής εύλογης διευκόλυνσης. Ωστόσο, άλλες αντιπροσωπίες και ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής δεν ήταν σε θέση να υποστηρίξουν την ιδέα αυτή, καθώς θεώρησαν ότι τα 6 έτη που προκύπτουν συνολικά αποτελούν υπερβολικά μεγάλη περίοδο για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο. Ορισμένες αντιπροσωπίες δήλωσαν ότι χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να εξετάσουν τις νέες προτάσεις διατύπωσης.

Άλλα θέματα που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια της τσεχικής Προεδρίας περιλάμβαναν τα εξής:

Ορισμένες αντιπροσωπίες επανέλαβαν τις ανησυχίες τους σχετικά με την αφαίρεση των *διατάξεων περί προσβασιμότητας* από την οδηγία και ζήτησαν πιο φιλόδοξες διατάξεις για την αναπηρία. Ωστόσο, ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής εξέφρασε την άποψη ότι η υπό συζήτηση οδηγία, δεδομένου ότι επικεντρώνεται στις διακρίσεις, δεν αποτελεί την κατάλληλη πράξη για συγκεκριμένες διατάξεις προσβασιμότητας εντός του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής.

Άλλοι διαπίστωσαν την ανάγκη για νομική καθοδήγηση όσον αφορά την αλληλεπίδραση μεταξύ της προτεινόμενης οδηγίας και της ΣΗΕΔΑΑ.

Περισσότερες λεπτομέρειες περιέχουν τα έγγραφα 11435/22 + COR 1 και 13067/22. Η τελευταία μορφή του σχεδίου οδηγίας παρατίθεται στο παράρτημα του παρόντος εγγράφου.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Παρότι σημειώθηκε κάποια πρόοδος κατά τη διάρκεια των συζητήσεων με βάση το πιο πρόσφατο κείμενο, είναι σαφές ότι απαιτούνται σημαντικές περαιτέρω εργασίες προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη ομοφωνία στο Συμβούλιο.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 19 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁷,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁸,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία,

⁷ EE C ... της ..., σ. .

⁸ EE C ... της ..., σ. .

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), η Ένωση θεμελιώνεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες, αξίες κοινές για όλα τα κράτη μέλη. Σύμφωνα με το άρθρο 6 της ΣΕΕ, η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που διακηρύσσονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων). Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και όπως απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποτελούν γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης.
- (2) Το δικαίωμα της ισονομίας και της προστασίας έναντι των διακρίσεων για όλους αποτελεί οικουμενικό δικαίωμα που αναγνωρίζεται από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, τη Διεθνή Σύμβαση για την κατάργηση πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων, τα Σύμφωνα των Ηνωμένων Εθνών για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ΣΗΕΔΑΑ), την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, στα οποία [όλα] τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη. Η παρούσα οδηγία, ειδικότερα οι διατάξεις περί προσβασιμότητας και εύλογης διευκόλυνσης, σέβεται τις θεμελιώδεις αρχές που αναγνωρίζονται στη ΣΗΕΔΑΑ και στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς.

- (2α) Από τις 23 Δεκεμβρίου 2010 η Ένωση είναι μέρος της ΣΗΕΔΑΑ. Οι διατάξεις της ΣΗΕΔΑΑ αποτελούν, σύμφωνα με το άρθρο 216 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), αναπόσπαστο τμήμα της έννομης τάξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, συνεπώς, η ενωσιακή νομοθεσία θα πρέπει να ερμηνεύεται με τρόπο που να συνάδει με την εν λόγω σύμβαση. Ειδικότερα, η ΣΗΕΔΑΑ περιλαμβάνει στο άρθρο 2 την άρνηση εύλογης διευκόλυνσης στον ορισμό των διακρίσεων και στο άρθρο 9 υποχρεώσεις σχετικά με την προσβασιμότητα. Στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020: Ανανέωση της δέσμευσης για μια Ευρώπη χωρίς εμπόδια», η Επιτροπή ζήτησε συνοχή ώστε να εφαρμοστεί αποτελεσματικά η ΣΗΕΔΑΑ σε ολόκληρη την Ένωση και όρισε την προσβασιμότητα ως έναν από τους οκτώ τομείς δράσης.
- (3) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις θεμελιώδεις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Στο άρθρο 10 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων αναγνωρίζεται το δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας. Το άρθρο 21 απαγορεύει τις διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Το δε άρθρο 26 αναγνωρίζει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να επωφελούνται μέτρων που έχουν σχεδιαστεί για να εξασφαλίζεται η αυτονομία τους.
- (4) Το ευρωπαϊκό έτος ατόμων με αναπηρία (2003), το ευρωπαϊκό έτος ίσων ευκαιριών για όλους (2007), το ευρωπαϊκό έτος διαπολιτισμικού διαλόγου (2008) και το ευρωπαϊκό έτος ενεργού γήρανσης και αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών (2012) ανέδειξαν τη συνεχιζόμενη ύπαρξη διακρίσεων, αλλά και τα οφέλη της πολυμορφίας.
- (5) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 14 Δεκεμβρίου 2007 κάλεσε, στα συμπεράσματά του, τα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την πρόληψη και την καταπολέμηση των διακρίσεων εντός και εκτός της αγοράς εργασίας.

- (5α) Στις 21 Φεβρουαρίου 2011 το Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του, επιβεβαίωσε την ισχυρή προσήλωσή του στην άνευ διακρίσεων προώθηση και προστασία της ελευθερίας της θρησκείας και των πεποιθήσεων. Στις 17 Ιουνίου 2011, στα συμπεράσματά του, το Συμβούλιο και οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών κάλεσαν τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσουν να καταπολεμούν τις διακρίσεις κατά των ατόμων με αναπηρία και να επανεξετάσουν το ισχύον νομικό πλαίσιο. Στις 16 Ιουνίου 2016 το Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του, κάλεσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προωθήσει τα μέτρα που περιγράφονται στον κατάλογο δράσεων του Συμβουλίου για την προώθηση της ισότητας των ΛΟΑΤΙ.
- (6) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε την επέκταση της προστασίας από τις διακρίσεις στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το ψήφισμά του της 20ής Μαΐου 2008⁹ και με το ψήφισμά του της 8ης Σεπτεμβρίου 2015¹⁰.
- (6α) Οι διακρίσεις έχουν σοβαρό αντίκτυπο όχι μόνο στα άτομα αλλά και στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένων του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, των φορολογικών εσόδων και της κοινωνικής συνοχής. Η προστασία από τις διακρίσεις, όπως προβλέπεται στην παρούσα οδηγία, μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη κατάσταση της υγείας, σε καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και, για όλους αυτούς τους λόγους, σε αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος των κρατών μελών.

⁹ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 20ής Μαΐου 2008 σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την ισότητα ευκαιριών και την εξάλειψη των διακρίσεων στην ΕΕ (μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των οδηγιών 2000/43/EK και 2000/78/EK) (2007/2202(INI)) (ΕΕ C 279 Ε της 19.11.2009, σ. 23).

¹⁰ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 8ης Σεπτεμβρίου 2015 σχετικά με την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (2013-2014) (2014/2254(INI)) (ΕΕ C 316 της 22.9.2017, σ. 2.)

- (7) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Ανανεωμένη κοινωνική ατζέντα: Ευκαιρίες, πρόσβαση και αλληλεγγύη στην Ευρώπη του 21ου αιώνα», δήλωσε ότι στις κοινωνίες στις οποίες κάθε άτομο θεωρείται ισότιμο κανένα τεχνητό εμπόδιο ή διάκριση οποιασδήποτε μορφής δεν θα πρέπει να εμποδίζει τα άτομα από την αξιοποίηση αυτών των ευκαιριών. Οι διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού μπορούν να υπονομεύσουν την επίτευξη των στόχων της Ένωσης ως ορίζονται στις Συνθήκες, ειδικότερα δε την επίτευξη υψηλού επιπέδου απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, την ποιότητα της ζωής, την οικονομική και κοινωνική συνοχή και την αλληλεγγύη. Ενδέχεται επίσης να υπονομεύσουν τον στόχο της κατάργησης των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ κρατών μελών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογράμμισε περαιτέρω και ανανέωσε τη δέσμευσή της να καταπολεμήσει τις διακρίσεις και να προωθήσει τις ίσες ευκαιρίες στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Καταπολέμηση των διακρίσεων και ίσες ευκαιρίες: ανανεωμένη δέσμευση» και στη σύστασή της με τίτλο «Δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων».

- (8) Η ισχύουσα νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει τρεις νομικές πράξεις που βασίζονται στο άρθρο 13 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το οποίο έχει αντικατασταθεί από το άρθρο 19 της ΣΛΕΕ. Αυτές είναι: η οδηγία 2000/43/EK¹¹, η οδηγία 2000/78/EK¹² και η οδηγία 2004/113/EK¹³, οι οποίες έχουν ως σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας και γενετήσιου προσανατολισμού. Οι πράξεις αυτές έχουν αποδείξει την αξία της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων. Ειδικότερα, η οδηγία 2000/78/EK θεσπίζει γενικό πλαίσιο για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας και γενετήσιου προσανατολισμού. Ωστόσο, πέραν του τομέα της απασχόλησης, ο βαθμός και η μορφή της προστασίας από τις διακρίσεις για τους παραπάνω λόγους διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών. Η οδηγία 2000/43/EK προστατεύει τα πρόσωπα από τις διακρίσεις λόγω της φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής τους όσον αφορά την πρόσβαση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών, την κοινωνική προστασία, καθώς και την εκπαίδευση, ενώ η οδηγία 2004/113/EK παρέχει προστασία από τις διακρίσεις λόγω φύλου στην πρόσβαση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών, με εξαίρεση το περιεχόμενο των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της διαφήμισης καθώς και την εκπαίδευση.
- (9) Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι, συνεπώς, σε σχέση με τους λόγους που καλύπτει, να επεκτείνει τον βαθμό και τη μορφή προστασίας [...] από τις διακρίσεις πέρα από τους τομείς της απασχόλησης στους συγκεκριμένους τομείς που αυτή διαλαμβάνει. Έτσι, η νομοθεσία της Ένωσης θα πρέπει να απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού σε μια σειρά τομέων πέραν της αγοράς εργασίας, όπως είναι η πρόσβαση στην κοινωνική προστασία, η πρόσβαση στην εκπαίδευση, καθώς και η πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και η παροχή αυτών, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης. Ως υπηρεσίες εκλαμβάνονται εκείνες που εμπίπτουν στο άρθρο 57 της ΣΛΕΕ.

¹¹ Οδηγία 2000/43/EK του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (ΕΕ L 180 της 19.7.2000, σ. 22).

¹² Οδηγία 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303 της 2.12.2000, σ. 16).

¹³ Οδηγία 2004/113/EK του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2004, για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών (ΕΕ L 373 της 21.12.2004, σ. 37).

- (10) Η οδηγία 2000/78/EK απαγορεύει τις διακρίσεις ως προς την πρόσβαση στην επαγγελματική κατάρτιση· είναι αναγκαίο να συμπληρωθεί αυτή η προστασία με επέκταση της απαγόρευσης των διακρίσεων στην εκπαίδευση που δεν θεωρείται επαγγελματική κατάρτιση.
- (11) Η παρούσα οδηγία πρέπει να εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών, ιδίως στους τομείς της εκπαίδευσης, της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης. Επίσης θα πρέπει να εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του ουσιώδους ρόλου και της μεγάλης διακριτικής ευχέρειας των κρατών μελών όσον αφορά την παροχή, την ανάθεση και την οργάνωση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.
- (12) Οι διακρίσεις θεωρείται ότι περιλαμβάνουν τις άμεσες διακρίσεις, τις έμμεσες διακρίσεις, την παρενόχληση, την εντολή για διάκριση και την άρνηση εύλογης διευκόλυνσης για άτομα με αναπηρία. Επίσης, θεωρείται ότι διακρίσεις γίνονται για πολλαπλούς λόγους.
- (12α) Διάκριση συντρέχει μεταξύ άλλων όταν ένα πρόσωπο τυγχάνει λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης ή υφίσταται παρενόχληση λόγω μιας σχέσης που αυτό το πρόσωπο έχει, ή που εικάζεται ότι έχει, με πρόσωπα που έχουν συγκεκριμένη θρησκεία ή πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία ή γενετήσιο προσανατολισμό, ή με οργανώσεις που έχουν ως αποστολή την προώθηση των δικαιωμάτων τέτοιων προσώπων¹⁴. Διάκριση συμβαίνει, επίσης, όταν ένα πρόσωπο τυγχάνει λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης ή υφίσταται παρενόχληση λόγω της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού που το πρόσωπο αυτό απλά εικάζεται ότι έχει. Ως εκ τούτου, ενδείκνυται να προβλέπεται ρητώς στην παρούσα οδηγία η προστασία από τέτοια διάκριση λόγω σχέσης ή εικασιών¹⁵.

¹⁴ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-83/14, CHEZ Razpredelenie (Nikolova), 16 Ιουλίου 2015, και απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-303/06, Coleman κατά Attridge, 17 Ιουλίου 2008.

¹⁵ *Αυτόθι*.

- (12αβ) Διακρίσεις για πολλαπλούς λόγους θεωρούνται οι διακρίσεις οποιασδήποτε μορφής που γίνονται με βάση οποιονδήποτε συνδυασμό δύο ή περισσότερων από τους ακόλουθους λόγους, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων όπου χωριστά οι λόγοι αυτοί δεν θα εισήγαγαν διακρίσεις σε βάρος του ενδιαφερόμενου προσώπου: θρησκεία ή πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία ή γενετήσιος προσανατολισμός. Οι διακρίσεις για πολλαπλούς λόγους πρέπει να αναγνωρίζονται ώστε να αποτυπώνεται η πολύπλοκη πραγματικότητα των υποθέσεων διακρίσεων, καθώς και να αυξηθεί η προστασία των θυμάτων.
- (12β) Η παρενόχληση προσκρούει στην αρχή της ίσης μεταχείρισης, καθώς τα πρόσωπα που την υφίστανται δεν έχουν τη δυνατότητα να απολαύουν πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, την εκπαίδευση, τα αγαθά και τις υπηρεσίες σε ισότιμη βάση με τα υπόλοιπα άτομα. Η παρενόχληση μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένων των ανεπιθύμητων λεκτικών, σωματικών ή άλλων μη λεκτικών συμπεριφορών. Η συμπεριφορά αυτή μπορεί να θεωρηθεί παρενόχληση κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας όταν είναι είτε επαναλαμβανόμενη είτε τόσο σοβαρής φύσης που έχει σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή προσβλητικού περιβάλλοντος.
- (13) Κατά την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, σκοπός της Ένωσης θα πρέπει να είναι, σύμφωνα με το άρθρο 8 της ΣΛΕΕ, η εξάλειψη των διακρίσεων και η προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, ιδίως διότι οι γυναίκες είναι συχνά θύματα διακρίσεων για πολλαπλούς λόγους.

Κατά την κατάρτιση ή την αναθεώρηση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των απαραίτητων για τη συμμόρφωση προς την παρούσα οδηγία, τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη διαφορά των επιπτώσεων σε άνδρες και γυναίκες.

- (14) Η αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών από τα οποία μπορεί να τεκμαίρεται η άσκηση άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων θα πρέπει να παραμείνει αρμοδιότητα των εθνικών δικαστικών ή άλλων αρμόδιων φορέων σύμφωνα με τους κανόνες της εθνικής νομοθεσίας ή πρακτικής. Οι κανόνες αυτοί είναι δυνατόν να προβλέπουν, ειδικότερα, ότι οι έμμεσες διακρίσεις αποδεικνύονται με κάθε αποδεικτικό μέσο και συν τοις άλλοις βάσει στατιστικών και/ή επιστημονικών στοιχείων.
- (14α) Η διαφορετική μεταχείριση σε σχέση με την ηλικία μπορεί να επιτρέπεται υπό συγκεκριμένες συνθήκες, εφόσον δικαιολογείται αντικειμενικά από θεμιτό σκοπό και εφόσον τα μέσα επίτευξης αυτού του σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία. Στο πλαίσιο αυτό, η προαγωγή της οικονομικής, πολιτιστικής ή κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων που ανήκουν σε συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες θα πρέπει να θεωρείται θεμιτός σκοπός. Τα μέσα για την επίτευξη του σκοπού αυτού, όπως η προσφορά ευνοϊκότερων όρων πρόσβασης σε άτομα που ανήκουν σε συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες, θα πρέπει να είναι κατάλληλα και αναγκαία. Μέτρα σχετικά με την ηλικία που προσφέρουν σε άτομα μιας συγκεκριμένης ηλικίας όρους ευνοϊκότερους από εκείνους που διατίθενται σε άλλους, όπως δωρεάν ή μειωμένες τιμές για τη χρήση δημόσιων μεταφορών, είσοδο σε μουσεία ή χρήση αθλητικών εγκαταστάσεων, θεωρούνται συμβατά με την αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης και δεν συνιστούν δυσμενή διάκριση λόγω ηλικίας.
- (15)
- (15α)
- (15β) Οι πελάτες και οι αρμόδιες δικαστικές αρχές και υπηρεσίες παραπόνων θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ενημερώνονται, κατόπιν αιτήματος, σχετικά με τους λόγους που εξηγούν τη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας ή αναπηρίας στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Οι παρεχόμενες πληροφορίες θα πρέπει να είναι χρήσιμες και κατανοητές στο ευρύ κοινό και να εξηγούν τις διαφορές περί ατομικού κινδύνου όσον αφορά τη συγκεκριμένη υπηρεσία. Εντούτοις, οι πάροχοι χρηματοοικονομικών υπηρεσιών δεν θα πρέπει να υποχρεούνται στην κοινοποίηση ευαίσθητων δεδομένων εμπορικού χαρακτήρα.

- (16) Όλα τα άτομα απολαμβάνουν την ελευθερία σύναψης συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας επιλογής αντισυμβαλλομένου για μια συναλλαγή. Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε οικονομικές συναλλαγές που πραγματοποιούνται από άτομα για τα οποία οι συναλλαγές αυτές πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της ιδιωτικής ή οικογενειακής ζωής.
- (17) Είναι σημαντικό κατά την απαγόρευση των διακρίσεων να επιδεικνύεται σεβασμός προς άλλα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες σε ευθυγράμμιση προς τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και ειδικότερα την προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, της θρησκευτικής ελευθερίας, της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, της ελευθερίας έκφρασης, της ελευθερίας του Τύπου και της ελευθερίας πληροφόρησης. Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγει μέτρα προβλεπόμενα στην εθνική νομοθεσία τα οποία, σε μια δημοκρατική κοινωνία, είναι αναγκαία για τη δημόσια ασφάλεια, τη διαφύλαξη της δημόσιας τάξης, την πρόληψη του εγκλήματος, την προστασία της υγείας, καθώς και την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων.
- (17-α) Η παρούσα οδηγία δεν τροποποιεί την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών όπως ορίζονται στις Συνθήκες, μεταξύ άλλων στους τομείς της εκπαίδευσης και της κοινωνικής προστασίας. Εφαρμόζεται επίσης με την επιφύλαξη του ουσιαστικού ρόλου και της μεγάλης διακριτικής ευχέρειας των κρατών μελών όσον αφορά την παροχή, την ανάθεση και την οργάνωση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.
- (17α) Η παρούσα οδηγία καλύπτει την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στην πρόσβαση στην κοινωνική προστασία, την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την πρόσβαση στην προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της Ένωσης. Η έννοια της «πρόσβασης» δεν περιλαμβάνει τον καθορισμό, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική, του κατά πόσον ένα πρόσωπο είναι επιλέξιμο για να λάβει κοινωνική προστασία ή εκπαίδευση, καθώς αρμόδια για την οργάνωση, τη χρηματοδότηση και το περιεχόμενο των εγχώριων συστημάτων κοινωνικής προστασίας και εκπαίδευσης, καθώς και για τον καθορισμό των προσώπων που δικαιούνται να λαμβάνουν κοινωνική προστασία ή εκπαίδευση, είναι τα κράτη μέλη.

(17β) Η κοινωνική προστασία, κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, θα πρέπει να καλύπτει την κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική πρόνοια, την κοινωνική στέγαση και την υγειονομική περίθαλψη. Κατά συνέπεια, η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται σε σχέση με όλα τα δικαιώματα, τα χορηγήματα και τις παροχές που προκύπτουν από γενικά ή ειδικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, κοινωνικής πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης που προβλέπονται από τον νόμο ή παρέχονται είτε άμεσα από το κράτος είτε από ιδιωτικούς φορείς. Στο πλαίσιο αυτό, η οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ό,τι αφορά παροχές σε μετρητά, παροχές σε είδος και υπηρεσίες, είτε τα σχετικά συστήματα είναι ανταποδοτικά είτε όχι. Τα ως άνω συστήματα περιλαμβάνουν, επί παραδείγματι, τους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004¹⁶ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και συστήματα που προβλέπουν τη χορήγηση παροχών ή την παροχή υπηρεσιών για λόγους που σχετίζονται με την έλλειψη οικονομικών πόρων ή τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται επίσης στα συστήματα συμπληρωματικής συνταξιοδότησης που καλύπτονται από την οδηγία 2014/50/ΕΕ.

(17γ)

(17δ)

(17ε)

(17στ) Η αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών όσον αφορά την οργάνωση των εγχώριων συστημάτων κοινωνικής προστασίας περιλαμβάνει την αρμοδιότητα για τη συγκρότηση, τη χρηματοδότηση και τη διαχείριση των συστημάτων αυτών και των συναφών ρυθμίσεων, καθώς και την αρμοδιότητα για τον καθορισμό της ουσίας και του ποσού των παροχών και των υπηρεσιών και του υπολογισμού και της διάρκειάς τους, και για τον καθορισμό των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας για τις παροχές και τις υπηρεσίες, καθώς και για την προσαρμογή των προϋποθέσεων αυτών με σκοπό τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών.

¹⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ L 166 της 30.4.2004, σ. 1).

(17ζ) Όσον αφορά την οργάνωση των οικείων εκπαιδευτικών συστημάτων και το περιεχόμενο της διδασκαλίας και των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της παροχής ειδικής αγωγής, στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών περιλαμβάνεται η αρμοδιότητα για την ίδρυση, τη χρηματοδότηση και τη διαχείριση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, για την κατάρτιση προγραμμάτων σπουδών και άλλων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, για τον καθορισμό των διαδικασιών εξέτασης και για τον ορισμό των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας, περιλαμβανομένων, για παράδειγμα, των ηλικιακών ορίων για σχολεία, υποτροφίες ή μαθήματα.

(17ζα)

(17η) Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε ζητήματα τα οποία εμπίπτουν στο οικογενειακό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της προσωπικής κατάστασης και της υιοθεσίας, καθώς και στη νομοθεσία περί αναπαραγωγικών δικαιωμάτων. Εφαρμόζεται επίσης με την επιφύλαξη του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους, των κρατικών οργανισμών ή φορέων ή της εκπαίδευσης.

(17θ)

(18)

(19) Σύμφωνα με το άρθρο 17 της ΣΛΕΕ, η Ένωση σέβεται και δεν θίγει το καθεστώς που έχουν βάσει του εθνικού δικαίου οι εκκλησίες και οι θρησκευτικές ενώσεις ή κοινότητες στα κράτη μέλη και παρομοίως σέβεται το καθεστώς των φιλοσοφικών και μη ομολογιακών οργανώσεων.

(19α) Στα άτομα με αναπηρία περιλαμβάνονται τα άτομα με μακροχρόνιες σωματικές, ψυχικές, νοητικές ή αισθητηριακές αναπηρίες, οι οποίες, σε συνδυασμό με διάφορα εμπόδια, μπορεί να δυσχεραίνουν την πλήρη και ουσιαστική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ισότιμη βάση με τα υπόλοιπα άτομα. Το νόημα του όρου «μακροχρόνιες» σε σχέση με την έννοια της αναπηρίας θα πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως της απόφασής του στην υπόθεση C-395/15.

- (19αβ)¹⁷ Η αρχή της προσβασιμότητας κατοχυρώνεται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Η Σύμβαση προβλέπει συναφώς ότι, για να δοθεί στα άτομα με αναπηρία η δυνατότητα να ζουν με ανεξαρτησία και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής, τα κράτη μέλη ως συμβαλλόμενα κράτη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν την ισότιμη πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στο φυσικό περιβάλλον, τα μέσα μεταφοράς, την ενημέρωση και επικοινωνία, περιλαμβανομένων των συστημάτων και τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες ελεύθερης χρήσης ή παρεχόμενες στο ευρύ κοινό, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές.
- (19β) Τα μέτρα διασφάλισης της προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρία σε ισότιμη βάση με τα υπόλοιπα άτομα, στους τομείς που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, αποτελούν σημαντικό στοιχείο για την εξασφάλιση πλήρους ισότητας στην πράξη. Θα πρέπει να περιλαμβάνουν τον εντοπισμό και την άρση των εμποδίων και των φραγμών στην προσβασιμότητα, καθώς και την αποτροπή νέων εμποδίων και φραγμών. Τα μέτρα διασφάλισης της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία δεν θα πρέπει να συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση. Η προσβασιμότητα θα πρέπει να θεωρείται επιτευχθείσα κατά αναλογικό τρόπο, αν τα άτομα με αναπηρία μπορούν, αποτελεσματικά και σε ισότιμη βάση με τα υπόλοιπα άτομα, να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες που συγκεκριμένα κτίρια, εγκαταστάσεις, υπηρεσίες μεταφορών και υποδομές προορίζονται να παρέχουν ή να προσφέρουν στο κοινό, ακόμη και αν δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ολόκληρο το κτίριο, την εγκατάσταση ή την υποδομή.
- (19γ) Τα εν λόγω μέτρα θα πρέπει να έχουν στόχο την εξασφάλιση της προσβασιμότητας σε σχέση, μεταξύ άλλων, με το υλικό περιβάλλον, τις μεταφορές, την τεχνολογία και τα συστήματα πληροφοριών και επικοινωνιών, καθώς και τις υπηρεσίες, στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οδηγίας. Το γεγονός ότι ενδέχεται να μην είναι πάντα εφικτή η εξασφάλιση πρόσβασης σε απολύτως ισότιμη βάση με τα υπόλοιπα άτομα δεν μπορεί να προβάλλεται ως δικαιολογία για να μη λαμβάνονται όλα τα μέτρα που απαιτούνται για την όσο το δυνατό μεγαλύτερη ενίσχυση της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία.

¹⁷ Η αιτιολογική σκέψη θα αναθεωρηθεί αργότερα.

- (19γα) Η εύλογη διευκόλυνση θα πρέπει να παρέχεται στους τομείς που καλύπτονται από την οδηγία, υπό την προϋπόθεση ότι δεν συνεπάγεται δυσανάλογη επιβάρυνση. Η ΣΗΕΔΑΑ προβλέπει ότι όλα τα συμβαλλόμενα κράτη, προκειμένου να προασπιστούν την ισότητα και να εξαλείψουν τις διακρίσεις, λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την παροχή εύλογων διευκολύνσεων. Ο όρος «εύλογη διευκόλυνση», όπως ορίζεται στη ΣΗΕΔΑΑ, σημαίνει την απαραίτητη και κατάλληλη τροποποίηση και προσαρμογή, η οποία δεν επιφέρει δυσανάλογο ή περιττό φόρτο εργασίας, όταν αυτό είναι απαραίτητο σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου να μπορέσουν τα άτομα με αναπηρία να απολαύσουν ή να ασκήσουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους σε ισότιμη βάση με τα υπόλοιπα άτομα. Η οδηγία 2000/78/EK προβλέπει ότι «ο εργοδότης λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα, ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται σε μια συγκεκριμένη κατάσταση, ώστε το πρόσωπο με ειδικές ανάγκες να μπορεί να έχει πρόσβαση σε θέση εργασίας, να ασκεί ή να προάγεται στο επάγγελμά του, ή προκειμένου να του παρέχεται εκπαίδευση, αρκεί τα μέτρα αυτά να μη συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση για τον εργοδότη».
- (19γβ) Τα μέτρα για την παροχή εύλογης διευκόλυνσης παίζουν σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της πλήρους ισότητας για τα άτομα με αναπηρία στους τομείς που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία. Στα πλαίσια συμβατικών ή άλλων σχέσεων μακράς διάρκειας μεταξύ παρόχου και ατόμου με αναπηρία, οι δομικές μετατροπές σε χώρους ή εξοπλισμούς θα μπορούσαν να θεωρούνται εύλογη διευκόλυνση. Η εύλογη διευκόλυνση μπορεί να περιλαμβάνει την προσαρμογή ή την τροποποίηση των συνήθων πολιτικών, διαδικασιών και πρακτικών του παρόχου, την προσαρμογή των συνθηκών πρόσβασης και την παροχή συγκεκριμένης βοήθειας, βάσει των ιδιαίτερων αναγκών του ατόμου με αναπηρία, ώστε να εξασφαλίζεται ισότιμο αποτέλεσμα.

- (19γγ) Τα μέτρα εύλογης διευκόλυνσης απαιτούνται μόνο στον βαθμό που δεν συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση. Οι εξαιρέσεις από μία ή περισσότερες απαιτήσεις ίσης μεταχείρισης λόγω της δυσανάλογης επιβάρυνσης που επιβάλλουν δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα απολύτως αναγκαία για τον περιορισμό της εν λόγω επιβάρυνσης σε σχέση με κάθε μεμονωμένη περίπτωση. Μέτρα που θα επέβαλλαν δυσανάλογη επιβάρυνση δέον να νοούνται ως μέτρα τα οποία θα επέβαλλαν πρόσθετη υπερβολική οργανωτική ή οικονομική επιβάρυνση, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη το πιθανό όφελος που προκύπτει για το ή τα σχετικά άτομα με αναπηρία. Σε κάθε αξιολόγηση θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο θεμιτοί λόγοι.
- (19δ)
- (19ε) Όπου υπάρχει συμμόρφωση με την ενωσιακή νομοθεσία που προβλέπει λεπτομερή πρότυπα ή προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ή εύλογη διευκόλυνση σε σχέση με συγκεκριμένα αγαθά ή υπηρεσίες, θα πρέπει να θεωρείται ότι υπάρχει συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας σε σχέση με την προσβασιμότητα ή την εύλογη προσαρμογή.

- (20) Το δίκαιο της Ένωσης προβλέπει ήδη λεπτομερείς προδιαγραφές για την προσβασιμότητα και την εύλογη διευκόλυνση σε ορισμένους τομείς. Τέτοιες προδιαγραφές προβλέπονται, μεταξύ άλλων, στον κανονισμό (ΕΕ) 1300/2014 της Επιτροπής¹⁸, τον κανονισμό (ΕΕ) 181/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁹, τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1371/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁰ και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1107/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²¹. Επίσης, το δίκαιο της Ένωσης επιβάλλει ήδη νομικές υποχρεώσεις για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας, χωρίς να προβλέπει προδιαγραφές ή πρότυπα όσον αφορά την υποχρέωση αυτή. Τέτοιου είδους νομικές υποχρεώσεις επιβάλλονται, μεταξύ άλλων, με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²² και την οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²³. Για παράδειγμα, το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 επιβάλλει την υποχρέωση η προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρία να αποτελεί ένα από τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον προσδιορισμό των επιχειρήσεων που συγχρηματοδοτούνται από τα ταμεία.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1300/2014 της Επιτροπής, της 18ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές διαλειτουργικότητας για την προσβασιμότητα του σιδηροδρομικού συστήματος της Ένωσης για τα άτομα με αναπηρία και άτομα με μειωμένη κινητικότητα (ΕΕ L 356 της 12.12.2014, σ. 110).

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 181/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τα δικαιώματα των επιβατών λεωφορείων και πούλμαν και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 1).

²⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1371/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των επιβατών σιδηροδρομικών γραμμών (ΕΕ L 315 της 3.12.2007, σ. 14).

²¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα όταν ταξιδεύουν αεροπορικά (ΕΕ L 204 της 26.7.2006, σ. 1).

²² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

²³ Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65).

(20-αα)

- (20-α) Πέραν των γενικών μέτρων που λαμβάνονται εκ των προτέρων για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας, σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της πλήρους ισότητας στην πράξη για τα άτομα με αναπηρία στους τομείς που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία κατέχουν και τα μέτρα για την παροχή εύλογης διευκόλυνσης σε μεμονωμένες περιπτώσεις. Στα πλαίσια συμβατικών ή άλλων σχέσεων μακράς διάρκειας μεταξύ παρόχου και ατόμου με αναπηρία, οι δομικές μετατροπές σε χώρους ή εξοπλισμούς θα μπορούσαν να θεωρούνται εύλογη διευκόλυνση. Η εύλογη διευκόλυνση μπορεί να περιλαμβάνει την προσαρμογή ή την τροποποίηση των συνήθων πολιτικών, διαδικασιών και πρακτικών του παρόχου, την προσαρμογή των συνθηκών πρόσβασης και την παροχή συγκεκριμένης βοήθειας, βάσει των ιδιαίτερων αναγκών του ατόμου με αναπηρία, ώστε να εξασφαλίζεται ισότιμο αποτέλεσμα. Τα μέτρα για την παροχή εύλογης διευκόλυνσης δεν θα πρέπει να επιβάλλουν δυσανάλογη επιβάρυνση.
- (20-β) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν καινοτόμα μέτρα για τη διασφάλιση εύλογης διευκόλυνσης.
- (20αα) Όσον αφορά την παροχή στέγασης, δεν θα πρέπει να απαιτείται από τον πάροχο, προκειμένου να συμμορφωθεί με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας περί εύλογης διευκόλυνσης, να προβαίνει σε δομικές μετατροπές των χώρων ή να καταβάλλει πληρωμή για τις μετατροπές αυτές. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική, ο πάροχος θα πρέπει να δέχεται τέτοιες μετατροπές σε περίπτωση που χρηματοδοτούνται από άλλη πηγή και δεν συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση κάποιου άλλου είδους.
- (20αβ) Η υποχρέωση να παρασχεθεί εύλογη διευκόλυνση, αρκεί να μην συνεπάγεται δυσανάλογη επιβάρυνση, θεσπίζεται στην οδηγία 2000/78/EK και στη ΣΗΕΔΑΑ. Η ΣΗΕΔΑΑ αναγνωρίζει επίσης τη σημασία της προσβασιμότητας στη δυνατότητα των ατόμων με αναπηρία να απολαμβάνουν πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματα και όλες τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Προβλέπει την προσβασιμότητα ως γενική αρχή και απαιτεί από τα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν την πρόσβαση σε ισότιμη βάση με τα υπόλοιπα άτομα.

- (20β) Όταν εκτιμάται αν τα μέτρα για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας ή της εύλογης διευκόλυνσης θα συνεπάγονταν δυσανάλογη επιβάρυνση, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σειρά παραγόντων όπως το μέγεθος, οι πόροι και ο χαρακτήρας του οργανισμού ή της επιχείρησης, καθώς και το εκτιμώμενο κόστος των εν λόγω μέτρων ή η (τεχνική και/ή οικονομική) διάρκεια ζωής των υποδομών και των αντικειμένων που χρησιμοποιούνται για την παροχή υπηρεσίας. Επιπλέον, δυσανάλογη επιβάρυνση θα προέκυπτε ιδίως αν απαιτούνταν σημαντικές δομικές μετατροπές για να παρασχεθεί πρόσβαση σε κινητή ή ακίνητη περιουσία που προστατεύεται δυνάμει εθνικών διατάξεων λόγω της ιστορικής, πολιτιστικής, καλλιτεχνικής ή αρχιτεκτονικής αξίας της.
- (20γ) (νέα) Προκειμένου να δοθεί επαρκής χρόνος για τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις για την εξασφάλιση εύλογης διευκόλυνσης για τα άτομα με αναπηρία που ορίζονται στην παρούσα οδηγία, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί μεγαλύτερη προθεσμία για τη μεταφορά των εν λόγω μέτρων στο εθνικό δίκαιο.
- (21) Η απαγόρευση των διακρίσεων δεν θίγει τη διατήρηση ή τη θέσπιση από τα κράτη μέλη μέτρων τα οποία αποσκοπούν στην πρόληψη ή την αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων που υφίσταται ομάδα ατόμων συγκεκριμένης θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού ή τα οποία έχουν συνδυασμό χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τους συγκεκριμένους λόγους διακρίσεων. Αυτά τα μέτρα δύνανται να περιλαμβάνουν στήριξη προς οργανώσεις ατόμων συγκεκριμένης θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού ή οργανώσεις που δραστηριοποιούνται για τέτοια άτομα, όταν ο βασικός στόχος τους είναι η προαγωγή της οικονομικής, πολιτιστικής ή κοινωνικής ένταξης των εν λόγω ατόμων ή η ικανοποίηση των ιδιαίτερων αναγκών τους.
- (22) Η παρούσα οδηγία καθορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις, δίνοντας στα κράτη μέλη τη δυνατότητα θέσπισης ή διατήρησης ευνοϊκότερων διατάξεων. Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας δεν θα πρέπει να χρησιμεύσει ως δικαιολογία για τυχόν οπισθοδρόμηση σε σχέση με την ισχύουσα κατάσταση στα επιμέρους κράτη μέλη.

- (23) Τα άτομα που υφίστανται διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους κατάλληλα μέσα έννομης προστασίας. Για να εξασφαλισθεί αποτελεσματικότερο επίπεδο προστασίας, ενώσεις, οργανώσεις και λοιπά νομικά πρόσωπα θα πρέπει να συμμετέχουν αρμοδίως σε δικαστικές διαδικασίες –και δη εξ ονόματος ή προς υπεράσπιση τυχόν θυμάτων– με την επιφύλαξη των εθνικών δικονομικών διατάξεων όσον αφορά την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση ενώπιον των δικαστηρίων.
- (24) Όταν εκ πρώτης όψεως τεκμαίρεται άσκηση διακρίσεων, οι κανόνες περί του βάρους της απόδειξης θα πρέπει να προσαρμόζονται, προκειμένου δε να εφαρμόζεται ουσιαστικά η αρχή της ίσης μεταχείρισης, το βάρος της απόδειξης θα πρέπει να μετακυλιέται στον εναγόμενο εφόσον προσκομισθούν στοιχεία αποδεικτικά της διάκρισης. Εντούτοις, ο εναγόμενος δεν υποχρεούται να αποδείξει ότι ο ενάγων έχει συγκεκριμένη θρησκεία, πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία ή γενετήσιο προσανατολισμό.
- (25) Η ουσιαστική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης απαιτεί την προσήκουσα δικαστική προστασία από αντίποινα.
- (26) Το Συμβούλιο, στο ψήφισμά του σχετικά με τη συνέχεια του ευρωπαϊκού έτους ίσων ευκαιριών για όλους (2007), ζήτησε την πλήρη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και ειδικότερα των οργανώσεων που εκπροσωπούν άτομα εκτεθειμένα στον κίνδυνο διακρίσεων, των κοινωνικών εταίρων και των εμπλεκόμενων φορέων στον σχεδιασμό πολιτικών και προγραμμάτων που αποσκοπούν στην αποτροπή των διακρίσεων και την προαγωγή της ισότητας και των ίσων ευκαιριών, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

- (27) Η πείρα που έχει αποκτηθεί από την εφαρμογή των οδηγιών 2000/43/EK, 2004/113/EK και 2006/54/EK²⁴ δείχνει ότι η προστασία από τις διακρίσεις για τους λόγους που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία θα ενισχυόταν από την ύπαρξη ενός ή περισσότερων φορέων σε κάθε κράτος μέλος, αρμόδιων για την ανάλυση των σχετικών προβλημάτων, την εξέταση πιθανών λύσεων και την παροχή συγκεκριμένης βοήθειας στα θύματα των διακρίσεων. Σύμφωνα με τον σκοπό της επέκτασης του βαθμού και της μορφής της προστασίας από τις διακρίσεις λόγω φύλου και φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής στους λόγους που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, οι αρμοδιότητες του εν λόγω φορέα ή των εν λόγω φορέων θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν τους τομείς που καλύπτονται από την οδηγία 2000/78/EK. Η σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τα πρότυπα για τους φορείς ισότητας, της 22ας Ιουνίου 2018, μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τα κράτη μέλη ως κατευθυντήριες γραμμές για να εξασφαλιστεί ότι οι εν λόγω φορείς λειτουργούν με αποτελεσματικό και ανεξάρτητο τρόπο.
- (28) Τα κράτη μέλη πρέπει να προάγουν τη συλλογή στοιχείων σχετικά με την ισότητα μεταχείρισης και τις διακρίσεις, με κύριο στόχο την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων που λαμβάνονται για τη συμμόρφωση με την παρούσα οδηγία. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη μπορούν για παράδειγμα να καθορίζουν γραμμές βάσης ή μετρήσιμους στόχους, ή να συλλέγουν ποιοτικά και/ή ποσοτικά δεδομένα. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, πρέπει να θεωρείται ότι τα στοιχεία σχετικά με την ίση μεταχείριση και τις διακρίσεις περιλαμβάνουν όλες τις πληροφορίες που είναι χρήσιμες και συναφείς για τον σκοπό της περιγραφής και της ανάλυσης της κατάστασης της ισότητας, υπό την έννοια ότι παρέχουν ενδείξεις για την ύπαρξη και/ή την έκταση των διακρίσεων ή/και της ισότητας. Τα συλλεγόμενα στοιχεία είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν δεδομένα βάσης, όπως δημογραφικά και κοινωνικοοικονομικά στοιχεία, στοιχεία σχετικά με υλικές και βιούμενες ανισότητες, ή στοιχεία που επιτρέπουν την αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών ή στοιχεία που βασίζονται σε δείκτες για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα στοιχεία πρέπει να συλλέγονται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική και σύμφωνα με το ισχύον ενωσιακό δίκαιο, ιδίως τη νομοθεσία που διέπει την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

²⁴ Οδηγία 2006/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (ΕΕ L 204 της 26.7.2006, σ. 23).

- (29) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές σε περίπτωση παράβασης των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία. Οι ποινές μπορούν να περιλαμβάνουν διοικητικές και οικονομικές κυρώσεις, όπως είναι η επιβολή προστίμου ή η καταβολή αποζημίωσης, καθώς και άλλες μορφές κυρώσεων.
- (30) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, και κυρίως η εξασφάλιση κοινού επιπέδου προστασίας από τις διακρίσεις σε όλα τα κράτη μέλη, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και, συνεπώς, μπορεί, λόγω της κλίμακας και του αντίκτυπου της προτεινόμενης δράσης, να επιτευχθεί καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας κατά το άρθρο 5 της ΣΕΕ. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ίδιου άρθρου, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του στόχου αυτού.
- (31) Σύμφωνα με την παράγραφο 34 της διοργανικής συμφωνίας, της 13ης Απριλίου 2016, για τη βελτίωση της νομοθεσίας²⁵, τα κράτη μέλη παροτρύνονται να καταρτίσουν, προς ίδια χρήση και προς όφελος της Ένωσης, τους δικούς τους πίνακες όπου θα αποτυπώνεται στο μέτρο του δυνατού η αντιστοιχία μεταξύ της παρούσας οδηγίας και των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, και να τους δημοσιοποιήσουν.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

²⁵ ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ. 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Σκοπός

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού με στόχο την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στα κράτη μέλη εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, και επεκτείνει την προαγωγή της εν λόγω αρχής στο πεδίο της απασχόλησης και της εργασίας όπως προβλέπεται στην οδηγία 2000/78/EK.

Άρθρο 2

Η έννοια των διακρίσεων

1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «αρχή της ίσης μεταχείρισης» νοείται η απουσία διακρίσεων για οποιονδήποτε από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1.
2. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «διάκριση» νοείται:
 - α) η άμεση διάκριση για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, η οποία θεωρείται ότι συντρέχει όταν ένα πρόσωπο υφίσταται λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση σε σχέση με αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση·
 - β) η έμμεση διάκριση για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, η οποία θεωρείται ότι συντρέχει όταν μια φαινομενικά ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει άτομα με συγκεκριμένη θρησκεία ή πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία ή γενετήσιο προσανατολισμό σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση έναντι άλλων, εκτός εάν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από θεμιτό σκοπό, τα δε μέσα για την επίτευξη αυτού του σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία·

γ) η παρενόχληση που σχετίζεται με έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, η οποία θεωρείται ότι συντρέχει όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή προσβλητικού περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό, η έννοια της παρενόχλησης μπορεί να ορισθεί σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική των κρατών μελών·

δ)

(δ-α)

(δ-β) η εντολή για διακρίσεις εις βάρος ατόμων για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1·

ε) η άρνηση εύλογης διευκόλυνσης για άτομα με αναπηρία, η οποία θεωρείται ότι συντρέχει όταν δεν τηρείται το άρθρο 4α της παρούσας οδηγίας·

3-α

3. Η διάκριση στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας περιλαμβάνει τις διακρίσεις οι οποίες βασίζονται σε συνδυασμό των λόγων που αναφέρονται στο άρθρο 1, καθώς και συνδυασμό ενός ή περισσότερων από τους λόγους αυτούς και οποιουδήποτε λόγου διακρίσεων που προστατεύεται δυνάμει της οδηγίας 2000/43/EK και/ή της οδηγίας 2004/113/EK.

4.

5.

6. Παρά τα οριζόμενα στις παραγράφους 1 και 2, προτιμησιακή μεταχείριση λόγω ηλικίας ή αναπηρίας μπορεί να επιτραπεί εφόσον δικαιολογείται αντικειμενικά από θεμιτό σκοπό και εφόσον τα μέσα επίτευξης αυτού του σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία.

- 6-α Η προτιμησιακή μεταχείριση για τη διασφάλιση της συμπερίληψης, της ένταξης ή της συμμετοχής στην κοινωνία σε ισότιμη βάση με τα υπόλοιπα άτομα μπορεί να λάβει τη μορφή ελεύθερης πρόσβασης, μειωμένων τιμολογίων ή προτιμησιακής πρόσβασης για τις προστατευόμενες ομάδες με βάση την ηλικία ή την αναπηρία και μπορεί να επιτρέπεται βάσει της παρούσας οδηγίας ως δικαιολογημένη, πρόσφορη και αναγκαία μεταχείριση.
- 6α.
7. Παρά τα οριζόμενα στις παραγράφους 1 και 2, η διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας ή κατάστασης υγείας που μπορεί να συνδέεται με την αναπηρία ενός ατόμου μπορεί να επιτρέπεται κατά την παροχή ασφαλιστικών, τραπεζικών και άλλων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, εφόσον δικαιολογείται αντικειμενικά από θεμιτό σκοπό και εφόσον τα μέσα επίτευξης αυτού του σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία, και μόνο στον βαθμό που η εκτίμηση των κινδύνων βασίζεται σε ακριβή, πρόσφατα και συναφή αναλογιστικά ή στατιστικά στοιχεία και λαμβάνει υπόψη την ατομική κατάσταση του αιτούντος την ασφαλιστική, τραπεζική ή άλλη χρηματοπιστωτική υπηρεσία.
- 7α. Παρά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2, η διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας κατά την παροχή ασφαλιστικών, τραπεζικών και άλλων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών δεν συνιστά διάκριση λόγω ηλικίας σε περίπτωση που οι διαφορές στα ασφάλιστρα και τις παροχές του ατόμου δικαιολογούνται αντικειμενικά και εύλογα από θεμιτό σκοπό και εφόσον τα μέσα επίτευξης αυτού του σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία, και στον βαθμό που η εκτίμηση των κινδύνων βασίζεται σε ακριβή, πρόσφατα και συναφή αναλογιστικά ή στατιστικά στοιχεία και λαμβάνει υπόψη την ατομική κατάσταση του αιτούντος την ασφαλιστική, τραπεζική ή άλλη χρηματοπιστωτική υπηρεσία.

8. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει μέτρα προβλεπόμενα στην εθνική νομοθεσία τα οποία, σε μια δημοκρατική κοινωνία, είναι πρόσφορα και αναγκαία για τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας και της δημόσιας τάξης, την πρόληψη του εγκλήματος, την προστασία των ανηλίκων, την προστασία της υγείας και της ασφάλειας, καθώς και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, μεταξύ άλλων την προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας, της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, της ελευθερίας της έκφρασης, της ελευθερίας του Τύπου, της ελευθερίας πληροφόρησης και της ελευθερίας σύναψης συμβάσεων. Η παρούσα οδηγία δεν περιορίζει την αρμοδιότητα των κρατών μελών ούτε επεκτείνει την αρμοδιότητα της Ένωσης στους τομείς που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο.

Άρθρο 3
Πεδίο εφαρμογής

1. Εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και των ορίων που τίθενται στην παράγραφο 2, καθώς και με πλήρη σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας, των εθνικών συνταγμάτων και των νομικών παραδόσεων, η απαγόρευση των διακρίσεων εφαρμόζεται σε όλους, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων, όσον αφορά:

α) την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία, στον βαθμό που σχετίζεται με την κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική πρόνοια, την κοινωνική στέγαση και την υγειονομική περίθαλψη.

Η πρόσβαση κατά την έννοια του παρόντος στοιχείου περιλαμβάνει την αναζήτηση πληροφοριών, την υποβολή αιτήσεων και την εγγραφή, καθώς και αυτή καθαυτήν την παροχή μέτρων κοινωνικής προστασίας.

β)

γ) την πρόσβαση στην εκπαίδευση.

Η πρόσβαση κατά την έννοια του παρόντος στοιχείου περιλαμβάνει την αναζήτηση πληροφοριών, την υποβολή αιτήσεων και την εγγραφή, καθώς και αυτή καθαυτήν την εισαγωγή και συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

δ) την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, που είναι διαθέσιμα στο κοινό.

Η πρόσβαση κατά την έννοια του παρόντος στοιχείου περιλαμβάνει την αναζήτηση πληροφοριών, την υποβολή αιτήσεων, την εγγραφή, την παραγγελία, την κράτηση, την ενοικίαση και την αγορά, καθώς και αυτή καθαυτήν την παροχή και απόλαυση των εν λόγω αγαθών και υπηρεσιών.

2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται για:

- α) ζητήματα τα οποία εμπίπτουν στο οικογενειακό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της προσωπικής κατάστασης και της υιοθεσίας, καθώς και των αναπαραγωγικών δικαιωμάτων, ούτε σε σχετικά δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης που συνδέονται με την προσωπική κατάσταση·
- β) την οργάνωση και τη χρηματοδότηση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων της συγκρότησης και της διαχείρισης των συστημάτων αυτών και των συναφών ρυθμίσεων, καθώς και για την ουσία, το ποσό, τον υπολογισμό και τη διάρκεια των παροχών και των υπηρεσιών, καθώς και για τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας για τις εν λόγω παροχές και υπηρεσίες, όπως, για παράδειγμα, τα ηλικιακά όρια για ορισμένες παροχές·
- γ)
- δ) την οργάνωση και χρηματοδότηση των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών, όπου συμπεριλαμβάνονται η ίδρυση και η διαχείριση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, το περιεχόμενο της διδασκαλίας και των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, η κατάρτιση προγραμμάτων σπουδών, ο καθορισμός των εξεταστικών διαδικασιών, καθώς και οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, όπως, για παράδειγμα, τα ηλικιακά όρια για σχολεία, υποτροφίες ή μαθήματα·
- ε) τη διαφορετική μεταχείριση βάσει της θρησκείας ή των πεποιθήσεων ενός ατόμου όσον αφορά την εισαγωγή σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, ο χαρακτήρας των οποίων εδράζεται στη θρησκεία ή σε πεποιθήσεις, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, παράδοση και πρακτική·
- στ) την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, που προσφέρονται στον τομέα της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αυτό.

3.

3α. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει εθνικά μέτρα που επιτρέπουν ή απαγορεύουν στα πρόσωπα να φέρουν θρησκευτικά σύμβολα ούτε περιστελλεί την αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών στα ζητήματα αυτά.

4. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την εθνική νομοθεσία η οποία κατοχυρώνει τον κοσμικό χαρακτήρα του κράτους, των κρατικών οργανισμών ή φορέων ή της εκπαίδευσης, ή αφορά το καθεστώς και τις δραστηριότητες των εκκλησιών και άλλων οργανώσεων εδραζομένων στη θρησκεία ή στις πεποιθήσεις, ούτε περιστελλεί την αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών στα ζητήματα αυτά.

5. Η παρούσα οδηγία δεν καλύπτει τη διαφορετική μεταχείριση βάσει της υπηκοότητας και δεν θίγει τις διατάξεις και προϋποθέσεις που αφορούν την είσοδο και την παραμονή υπηκόων τρίτων χωρών και απατρίδων στο έδαφος των κρατών μελών, ούτε την τυχόν μεταχείριση που απορρέει από το νομικό καθεστώς των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών ή απατρίδων.

Άρθρο 4

Άρθρο 4α

Εύλογη διευκόλυνση για άτομα με αναπηρία

1. Για να διασφαλισθεί η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία, παρέχεται εύλογη διευκόλυνση στους τομείς που ορίζονται στο άρθρο 3.
2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, ο όρος «εύλογη διευκόλυνση» σημαίνει την απαραίτητη και κατάλληλη μετατροπή και προσαρμογή, η οποία δεν επιβάλλει δυσανάλογη ή αδικαιολόγητη επιβάρυνση, όταν αυτό είναι απαραίτητο σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου να μπορέσει το άτομο με αναπηρία να απολαύσει ή να ασκήσει σε ισότιμη βάση με τα υπόλοιπα άτομα την πρόσβαση σε μέτρα κοινωνικής προστασίας, την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την πρόσβαση σε αγαθά ή υπηρεσίες, ή την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών, εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.
3. Όσον αφορά την παροχή στέγασης, οι παράγραφοι 1 και 2 δεν υποχρεώνουν τον πάροχο να προβεί σε δομικές μετατροπές στο κτίριο ή να καταβάλει τη σχετική πληρωμή. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική, ο πάροχος στέγασης θα πρέπει να δέχεται τέτοιες μετατροπές σε περίπτωση που χρηματοδοτούνται από άλλη πηγή και δεν συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση.
4. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν θίγουν τις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου που διέπουν την προσβασιμότητα ή την εύλογη διευκόλυνση όσον αφορά συγκεκριμένα αγαθά ή υπηρεσίες.

5. Για να εκτιμηθεί αν τα μέτρα που είναι αναγκαία για τη συμμόρφωση με το παρόν άρθρο συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση, λαμβάνονται ιδίως υπόψη:
- α) το μέγεθος, οι πόροι, ο χαρακτήρας και το καθαρό ύψος του κύκλου εργασιών και των κερδών του αρμοδίου·
 - αα) ο αρνητικός αντίκτυπος στο άτομο με αναπηρία, το οποίο θίγεται από την παράλειψη θέσπισης του πρόσφορου και αναγκαίου μέτρου·
 - β) το εκτιμώμενο κόστος του πρόσφορου και αναγκαίου μέτρου·
 - γ) το εκτιμώμενο όφελος για τα άτομα με αναπηρία εν γένει, με συνυπολογισμό της συχνότητας και της διάρκειας χρησιμοποίησης των σχετικών αγαθών και υπηρεσιών και τη συχνότητα και τη διάρκεια της σχέσης με τον πωλητή ή τον πάροχο υπηρεσιών·
 - γα) το ποσό δημόσιας χρηματοδότησης που διατίθεται στον αρμόδιο για τη λήψη του πρόσφορου και αναγκαίου μέτρου·
 - δ)
 - ε) η ιστορική, πολιτιστική, καλλιτεχνική ή αρχιτεκτονική αξία της εν λόγω κινητής ή ακίνητης περιουσίας· και
 - στ) η ασφάλεια και η πρακτική σκοπιμότητα των εν λόγω μέτρων.

Η επιβάρυνση δεν θεωρείται δυσανάλογη όταν αντισταθμίζεται επαρκώς με μέτρα που εφαρμόζονται ήδη στο πλαίσιο της πολιτικής για την αναπηρία που ασκείται στο οικείο κράτος μέλος.

2.

3.

Άρθρο 5
Θετική δράση

1. Για να εξασφαλισθεί πλήρης ισότητα στην πράξη, η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν εμποδίζει κανένα κράτος μέλος να διατηρεί ή να θεσπίζει ειδικά μέτρα για να αποτρέπει ή να αντισταθμίζει μειονεκτήματα που συνδέονται με τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή τον γενετήσιο προσανατολισμό.

Άρθρο 6
Ελάχιστες απαιτήσεις

1. Τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίζουν ή να διατηρούν διατάξεις για την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης που είναι ευνοϊκότερες από τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.
2. Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελέσει λόγο για μείωση του επιπέδου προστασίας από τις διακρίσεις το οποίο παρέχεται ήδη από τα κράτη μέλη στους τομείς που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΜΕΣΑ ΕΝΝΟΜΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΟΛΗ

Άρθρο 7

Προάσπιση δικαιωμάτων

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οποιοσδήποτε θεωρεί ότι αδικήθηκε μη τυγχάνοντας της κατ' αρχήν ίσης μεταχείρισης να έχει πρόσβαση, χάριν επιβολής των υποχρεώσεων που απορρέουν από την παρούσα οδηγία, σε δικαστικές ή/και διοικητικές διαδικασίες, περιλαμβανομένων των διαδικασιών συμβιβασμού, οσάκις το κρίνουν σκόπιμο, ακόμα και όταν η σχέση κατά την οποία εικάζεται ότι σημειώθηκε η διάκριση έχει λήξει.
2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι ενώσεις, οργανώσεις ή άλλα νομικά πρόσωπα, τα οποία σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται από την εθνική νομοθεσία έχουν έννομο συμφέρον να εξασφαλίζουν την τήρηση των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, να μπορούν να συμμετέχουν, είτε εξ ονόματος είτε προς υπεράσπιση του ενάγοντος και με την έγκρισή του, σε κάθε δικαστική ή/και διοικητική διαδικασία που προβλέπεται για την επιβολή των υποχρεώσεων που απορρέουν από την παρούσα οδηγία.
3. Οι παράγραφοι 1 και 2 εφαρμόζονται με την επιφύλαξη των εθνικών διατάξεων για τις προθεσμίες άσκησης ένδικων μέσων όσον αφορά την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Άρθρο 8
Βάρος της απόδειξης

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν σύμφωνα με το εθνικό δικαιοδοτικό τους σύστημα τα αναγκαία μέτρα ούτως ώστε, όταν κάποιος που θεωρεί ότι αδικήθηκε μη τυγχάνοντας της κατ' αρχήν ίσης μεταχείρισης, αποδεικνύει ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής γεγονότα από τα οποία τεκμαίρεται ότι υπήρξε διάκριση, η ευθύνη της απόδειξης ότι δεν παραβιάσθηκε η απαγόρευση των διακρίσεων να βαρύνει τον εναγόμενο.
2. Η παράγραφος 1 δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να θεσπίζουν ευνοϊκότερους για τον ενάγοντα κανόνες περί απόδειξης.
3. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στις ποινικές διαδικασίες.
4. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν να μην εφαρμόζουν την παράγραφο 1 σε διαδικασίες κατά τις οποίες το δικαστήριο ή άλλη αρμόδια αρχή ερευνά τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης.
5. Οι παράγραφοι 1, 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται επίσης σε κάθε δικαστική διαδικασία που κινείται σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2.

Άρθρο 9
Αντίποινα

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν στα εθνικά νομικά τους συστήματα τα αναγκαία μέτρα για την προστασία των ατόμων από τυχόν δυσμενή μεταχείριση ή δυσμενή συνέπεια που προκύπτει ως αντίδραση σε καταγγελία ή σε διαδικασίες που αποσκοπούν στην επιβολή της συμμόρφωσης με την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Άρθρο 10
Διάδοση πληροφοριών

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι διατάξεις που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, καθώς και οι ήδη ισχύουσες σχετικές διατάξεις, να γνωστοποιούνται στους ενδιαφερομένους με κάθε πρόσφορο μέσο σε ολόκληρο το έδαφός τους.

Άρθρο 11
Διάλογος με τους ενδιαφερομένους

Για την προαγωγή της αρχής της ίσης μεταχείρισης, τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν τον διάλογο με τους ενδιαφερόμενους φορείς οι οποίοι, σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία και πρακτική, έχουν έννομο συμφέρον να συμβάλλουν στην καταπολέμηση των διακρίσεων που γίνονται για τους λόγους και στους τομείς που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 12

Φορείς για την προαγωγή της ίσης μεταχείρισης

1. Τα κράτη μέλη ορίζουν φορέα ή φορείς για την προαγωγή της ίσης μεταχείρισης όλων των ατόμων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Οι φορείς αυτοί μπορεί να αποτελούν τμήμα υπηρεσιών επιφορτισμένων σε εθνικό επίπεδο με την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή τη διαφύλαξη των ατομικών δικαιωμάτων.
2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι αρμοδιότητες των εν λόγω φορέων περιλαμβάνουν τα εξής:
 - α) παροχή ανεξάρτητης συνδρομής στα θύματα διακρίσεων κατά την εξέταση των καταγγελιών τους για διακρίσεις, με την επιφύλαξη του δικαιώματος των θυμάτων και των ενώσεων, οργανώσεων ή άλλων νομικών προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 7 παράγραφος 2,
 - β) διενέργεια ανεξάρτητων ερευνών σχετικά με διακρίσεις και
 - γ) δημοσίευση ανεξάρτητων εκθέσεων και διατύπωση συστάσεων σχετικά με όλα τα ζητήματα που συνδέονται με αυτές τις διακρίσεις.

3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 13

Συμμόρφωση

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζουν ότι τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οδηγίας και ειδικότερα ότι:

- α) καταργείται κάθε νομοθετική, κανονιστική και διοικητική διάταξη που αντιβαίνει στην αρχή της ίσης μεταχείρισης·
- β) κηρύσσονται ή είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρες ή τροποποιούνται όσες συμβατικές διατάξεις, εσωτερικοί κανονισμοί επιχειρήσεων και καταστατικά κερδοσκοπικών ή μη κερδοσκοπικών ενώσεων αντιβαίνουν στην αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Άρθρο 14

Ποινές

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους κανόνες όσον αφορά τις ποινές που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης εθνικών διατάξεων θεσπιζόμενων κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την ουσιαστική εφαρμογή τους. Οι ποινές μπορούν να περιλαμβάνουν την καταβολή αποζημίωσης, η οποία δεν επιτρέπεται να περιορίζεται με εκ των προτέρων καθορισμό ανώτατου ορίου, πρέπει δε να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

Άρθρο 14α

Συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου

Σύμφωνα με το άρθρο 8 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη, κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τον στόχο της εξάλειψης των ανισοτήτων καθώς και της προώθησης της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Άρθρο 15

Εφαρμογή

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για τη συμμόρφωση προς την παρούσα οδηγία έως τις [4 έτη μετά την έκδοση]. Ενημερώνουν αμέσως σχετικά την Επιτροπή, στην οποία διαβιβάζουν το κείμενο των οικείων διατάξεων.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την παραπομπή αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής αυτής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

1α.

1β.

1γ.

2. Σε ό,τι αφορά το άρθρο 4α, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να παρατείνουν την περίοδο μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατά 2 έτη το πολύ. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με την εν λόγω απόφαση και κοινοποιούν τη σχετική ημερομηνία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο έως την [4 έτη μετά την έκδοση].

2α.

3.

3α.

4. Τα κράτη μέλη προάγουν τη συλλογή στοιχείων σχετικά με την ισότητα μεταχείρισης και την καταπολέμηση των διακρίσεων. Τα στοιχεία συλλέγονται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική και σύμφωνα με το ισχύον ενωσιακό δίκαιο, ιδίως τη νομοθεσία που αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 16

Έκθεση

1. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή, έως την [δύο έτη μετά την ημερομηνία που προβλέπεται στο άρθρο 15 παράγραφος 1] και εν συνεχεία ανά πενταετία, όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες ώστε η Επιτροπή να συντάξει έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.
2. Η έκθεση της Επιτροπής λαμβάνει υπόψη, κατά περίπτωση, τις απόψεις των εθνικών φορέων ισότητας και των αρμόδιων ενδιαφερομένων, καθώς και του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Σύμφωνα με την αρχή της συνεκτίμησης της διάστασης του φύλου, η εν λόγω έκθεση αξιολογεί, μεταξύ άλλων, τον αντίκτυπο των λαμβανομένων μέτρων στις γυναίκες και τους άνδρες. Με βάση τις λαμβανόμενες πληροφορίες, η εν λόγω έκθεση περιλαμβάνει, αν κριθεί αναγκαίο, προτάσεις για την επανεξέταση και την επικαιροποίηση της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 17

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 18

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.
